

Socialdepartementet

Yttrande över LSS-kommitténs slutbetänkande

Linköpings kommun har beretts tillfälle att yttra sig över LSS-kommitténs slutbetänkande – Möjlighet att leva som andra, SOU 2008:77.

Sammanfattning

- Kommunen ställer sig positiv till LSS-kommitténs slutbetänkande och delar i huvudsak kommitténs slutsatser och förslag
- Kommunen delar förslaget om ett sammanhållet kommunalt huvudmannaskap för LSS-insatserna med undantag för personlig assistans och insatsen råd och stöd. Dock vill kommunen påpeka att ett kommunalt huvudmannaskap förutsätter att statens finansiella ansvar och formerna för hantering av detta i kommuner av olika storlek är helt utklarat
- Kommunen är positiv till att barnperspektivet stärks och tydliggörs i LSS men anser att den obligatoriska registerkontrollen av personal ska omfatta såväl de som ska arbeta med barn och ungdomar som de som arbetar med vuxna med funktionsnedsättning
- Kommunen välkomnar förslaget till statligt samlat huvudmannaskap och ansvar för personlig assistans. Här är förslaget om tillstånd och tillsyn över den personliga assistansen ett mycket angeläget förslag.
- För kommunens övriga synpunkter på kommittéförslaget hänvisas till nedanstående

I remissvaret från Linköpings kommun redovisas inledningsvis kommunens principiella ställningstagande till LSS-kommitténs förslag i sin helhet. Därefter kommenteras förslagen.

LSS-lagstiftningen har betytt mycket för många människor med funktionsnedsättning, när det gäller delaktighet i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkor. LSS är på flera sätt en komplicerad lagstiftning där LSS-kommitténs förslag på flera punkter ger förtydliganden och preciseringar samtidigt som man värnar om den enskildes rätt och rättssäkerhet. Kommunen är i sin helhet positiv till LSS-kommitténs förslag. Särskilt viktigt är förslaget om statens samlade huvudmannaskap för den personliga assistansen, samt att den personliga assistansen på flera sätt kommer att regleras med bl.a. tillståndsgivning och tillsyn. Andra mycket viktiga delar i förslaget är en förstärkning av barnperspektivet samt rätten till daglig verksamhet för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Det är nödvändigt att barnperspektivet stärks och tydliggörs i LSS. Barn och ungdomar med funktionsnedsättning är generellt en utsatt grupp, och det är angeläget att stärka deras ställning och inflytande över insatser enl. LSS. Den obligatoriska registerkontroll som föreslås för personer som ska arbeta med barn och ungdomar i LSS-verksamheter ger också ett bättre skydd för den här gruppen. Man kan också fundera över om inte den obligatoriska registerkontrollen borde omfatta även personal som arbetar med vuxna, eftersom även vuxna med stora omfattande funktionsnedsättning befinner sig i en mycket utsatt situation.

Statens samlade huvudmannaskap och ansvar för personlig assistans välkomnas. Det dubbla huvudmannaskapet för den personliga assistansen som finns i nuvarande lagstiftning har lett till omfattande dubbelarbete och ökad administration för båda huvudmännen, men främst för kommunerna. Den nya insatsen personlig service med boendestöd är en möjlighet för nya grupper inom LSS-personkrets.

Det är främst personer med stora behov av tillsyn och stöd som inte är berättigade till personlig assistans som nu kommer att kunna få den nya LSS-insatsen istället för hemtjänst.

Dock finns en risk att den nya insatsen kan leda till en ”gränsdragningsproblematik” mellan huvudmännen om Försäkringskassan och kommunen i enskilda fall göra olika bedömningar av den enskildes behov. I de fall där det inte är självklart att den enskilde uppfyller kraven för personlig assistans kvarstår samma risk för dubbel handläggning som med nuvarande lagstiftning. Behov finns av förtydliganden och preciseringar kring den nya insatsen personlig service med boendestöd.

Det är positivt att kommunen även fortsättningsvis är huvudman för LSS-insatserna med undantag för personlig assistans och råd och stöd. Detta förutsätter dock att staten tar det fulla finansiella ansvaret för verksamheten och att formerna för hantering av LSS i kommuner av olika storlek är utredd. Det är rimligt att människor med funktionsnedsättning ska få stöd och service av samma huvudman som andra människor. Det är rimligt att människor med funktionsnedsättning ska få stöd och service av samma huvudman som andra människor. Om de LSS-insatser där kommunen idag är huvudman skulle läggas på staten finns det stor risk för dubbelarbete och ökad administration på samma sätt som det hittills har varit med den personliga assistansen. Kommunerna skulle också behöva planera för särskilda boenden och daglig verksamhet. Eftersom kommunerna har ansvaret för insatser enl. både SoL och merparten av LSS undviker man att enskilda personer kommer ”i kläm” i diskussioner om ansvargränser som lätt uppkommer när flera huvudmän delar på ansvaret.

Om förslaget om fortsatt kommunalt huvudmannaskap i enlighet med kommittéförslaget beslutas, är det viktigt att utvecklingen inom området följs upp. Både det finansiella perspektivet, de små och större kommunernas möjlighet att hantera sitt uppdrag och medborgarperspektivet bör vägas in i en sådan utvärdering.

I LSS-kommitténs förslag framgår också att kommunerna även fortsättningsvis ska ha rätt att få ersättning från Försäkringskassan när en person som ansökt om personlig assistans behöver det under tiden Försäkringskassan utreder ansökan. För att inte hamna i sådana situationer är det viktigt att Försäkringskassan använder sin möjlighet att fatta interimistiska beslut. På det sättet undviks dubbelarbete och onödiga transföringar mellan huvudmännen. I de fall kommunen ändå behöver fatta beslut i avvaktan på Försäkringskassans handläggning är det nödvändigt att kommunen kan få retroaktiv ersättning från Försäkringskassan oavsett hur kommunens insats har utformats och inte enbart i de fall beslutet avser ett personligt utformat stöd. Dubbel bemanning vid personlig assistans föreslås endast beviljas efter att möjligheterna att tillgodose behoven med hjälpmedel och bostadsanpassning har prövats. Utvecklingen av tekniska hjälpmedel går ständigt framåt, och man ska inte underskatta möjligheten för den enskilde att kunna tillgodose vissa behov med stöd av hjälpmedel. Tekniska hjälpmedel och bostadsanpassning bör uppmärksammas mer frekvent som ett komplement till annat stöd.

Tillstånd och tillsyn över den personliga assistansen är ett mycket angeläget förslag. De flesta assistansanordnare tar sitt uppdrag på stort allvar och utför assistansen på ett bra sätt, men det finns också ett fåtal oseriösa assistansanordnare. Förslaget om tillstånd och tillsyn för den personliga assistansen gynnar både de enskilda brukarna och de seriösa utförarna av personlig assistans.

Förslag om förtydligande av LSS för att utreda och bedöma behov utifrån en enhetlig modell bedöms positivt. I dagsläget vet vi att det på olika Försäkringskassor finns betydande skillnader i bedömningen av enskildas behov av personlig assistans. Motsvarande skillnader i bedömning finns även i kommunerna. Det nuvarande tolkningsutrymmet i lagstiftningen skapar en minskad rättssäkerhet för den enskilde.

Det är viktigt att den enskilde får en så likartad bedömning som möjligt oavsett var i landet man bor, och oavsett vilken handläggare man träffar.

LSS-kommittén konstaterar att avsaknaden av handläggningsregler i LSS är en brist som kan medföra risk att den enskildes rätt enligt lagstiftningen försvagas. Därför föreslår kommittén att regeringen bör överväga att införa handläggningsregler generellt i LSS-lagstiftningen. Den uppfattningen delas av kommunen. LSS-kommittén lyfter också fram flera viktiga förslag som bl.a. handlar om systematisk kunskapsutveckling, utarbetande av riktlinjer samt utredning av förutsättningarna för nationella kunskapscenter.

Ett annat angeläget område som LSS-kommittén lyfter fram är sysselsättning/daglig verksamhet till personer med psykisk funktionsnedsättning som tillhör LSS personkrets. Det är positivt att de ges den rätten, men det är viktigt att möjligheten till lönearbete alltid ska prövas i första hand. Här är det viktigt att stärka samarbetet mellan kommunerna, Arbetsförmedlingen, Samhall och Försäkringskassan.

LSS-kommittén tar även upp frågan om skydds- och begränsningsåtgärder. LSS är inte och kommer inte att bli en lag för tvångs- och begränsningsåtgärder. Samtidigt finns det undantagsvis behov av sådana åtgärder i verksamheterna. LSS-kommittén föreslår att regeringen får i uppdrag att skyndsamt utreda en särskild reglering av skyddsåtgärder i verksamheter med stöd, service, omsorg och omvårdnad för personer med funktionsnedsättningar. Kommunen delar den uppfattningen.

SKL lyfter i sitt yttrande upp exempel där inte LSS är anpassad till den realitet där besluten om insatser ska verkställas. Ett sådant exempel är rätten till kontaktperson. En kontaktperson är en medmänniska som har stort intresse och engagemang för andra människor. En kommun kan uppmuntra och stödja ett sådant engagemang, men man kan inte tvinga medborgarna att engagera sig som kontaktpersoner. Därför är det orimligt att sanktionsavgifter ska kunna utdömas mot kommuner för att medborgarna inte i tillräcklig utsträckning engagerar sig i ideellt arbete. Ett annat exempel på bristande anpassning till verkligheten är kravet på att alla insatser enligt LSS skall verkställas omedelbart. När det gäller boenden är det kravet omöjligt att uppfylla. Målsättningen bör naturligtvis vara att insatserna verkställs så snart det är möjligt, men det är knappast möjligt för en kommun även med en långsiktig planering att omedelbart kunna verkställa alla individuella behov av boende. När det gäller boende har praxis varit 6 månader för verkställighet innan vitesbelopp har dömts ut. Någon form av tidsgräns behöver anges i förarbeten och/eller lagstiftning.

För Linköpings kommun

Paul Lindvall
Kommunstyrelsens ordförande